

Raadsprogramma voor de raadsperiode 2014-2018.
“Actief en betrokken in een veranderende samenleving”.

Leeswijzer

Voor u ligt het raadsprogramma 2014-2018. Omdat wij overheidsparticipatie hoog in het vaandel hebben staan, hebben wij er voor gekozen het raadsprogramma een programma op hoofdlijnen te laten zijn. Er is daarmee ruimte voor Onze inwoners, Ondernemers, Onderwijs, maatschappelijke Organisaties en andere Overheden (vijf O's) om initiatieven te nemen waarin de gemeente kan en in veel gevallen zal participeren. Op basis van deze hoofdlijnen kan het college in overleg met de vijf O's verder invulling geven aan de Etten-Leurse samenleving.

Wij hebben ervoor gekozen om het raadsprogramma op dezelfde wijze op te bouwen als de gemeentelijke begroting. Dat betekent concreet dat dit raadsprogramma vier programma's (hoofdstukken) kent, zoals die zijn opgenomen in de begroting. Dit betreft achtereenvolgens de programma's 'Bestuur en Dienstverlening', 'Wonen', 'Leven' en 'Werk en Inkomen'. Deze programma's zijn weer onderverdeeld in producten. Deze aanpak houdt in dat beleid voor specifieke doelgroepen zoals ouderen, jongeren, mensen met een beperking maar ook ondernemers en onderwijs in de vier programma's is terug te vinden.

Verder hebben we er voor gekozen om het raadsprogramma te laten bestaan uit een programma op hoofdlijnen en uit een bijlage. In het programma op hoofdlijnen vindt u beknopt aangegeven wat we de komende vier jaar willen gaan doen. Voor een verdere verdieping van het programma op hoofdlijnen kunt u meer details lezen in de bijlage. Om het lezen te vergemakkelijken hebben het programma op hoofdlijnen en de bijlage dezelfde indeling gekregen. Voor alle duidelijkheid: Tot het raadsprogramma behoren dus zowel het programma op hoofdlijnen als de bijlage.

In het programma op hoofdlijnen geven we eerst het algemene kader van de Toekomstvisie 'Etten-Leur doet het gewoon' weer, waarna we voor elk van de vier programma's aangeven wat de komende vier jaar uitgaande van de toekomstvisie de ontwikkelingsrichting is die we samen met de vijf O's willen invullen. Onze verwachtingen ten aanzien van de specifieke inspanningen van het college hebben wij nader geconcretiseerd in de bijlage. Hierin hebben we aangegeven welke maatschappelijke effecten gerealiseerd dienen te worden per programma. Ook hebben we aangegeven op welke wijze we willen meten of deze effecten daadwerkelijk behaald worden. Vervolgens hebben we de doelstellingen per product weergegeven. Tenslotte hebben we de activiteiten omschreven waarvan wij in ieder geval verwachten dat deze door het college worden opgepakt in deze raadsperiode. Om als raad de uitvoering van dit raadsprogramma goed te kunnen volgen, verwachten wij van het college een collegewerkplan met daarin een planning voor de komende vier jaar.

Raadsprogramma op hoofdlijnen

Inleiding

De Toekomstvisie 2020 'Etten-Leur doet het gewoon', die op interactieve wijze tot stand is gekomen, is voor ons in deze raadsperiode het richtinggevende document. Dit betekent dat voorstellen die aan de orde komen, een bijdrage moeten leveren aan het realiseren van de ontwikkeling van de samenleving zoals deze is beschreven in de Toekomstvisie.

Wij handelen vanuit de centrale uitgangspunten van deze visie, te weten:

1. Het gaat om mensen

De wensen en behoeften van onze inwoners staan centraal. We luisteren naar de wensen van de mensen en zetten actief in op het (nog) beter leren kennen van hun behoeftes.

2. Het gaat over samenwerking

We gaan slimme verbanden tussen diverse partners tot stand brengen. De vijf O's (Onze inwoners, Ondernemers, Onderwijs, maatschappelijke Organisaties en andere Overheden) zoeken en versterken, ieder vanuit de eigen kracht, deze samenwerking. Het gaat hierbij om het realiseren van een win-win situatie voor de betrokken partners waarbij kwaliteit wordt gehandhaafd of verbeterd, kwetsbaarheid wordt verminderd en kosten worden bespaard.

3. Het gaat om balans

Etten-Leur staat een duurzame ontwikkeling voor. Inspiratie daarvoor vindt de gemeente in de driehoek 'People – Planet – Profit', die wereldwijd als belangrijke voorwaarde bij ontwikkeling wordt gezien. Het komt neer op balans tussen het bevorderen van de veerkracht en kwaliteit van de natuur (Planet), van het lichamelijke en geestelijke welzijn van de inwoners (People) en een gezonde economische ontwikkeling (Profit). De verbetering van het ene gaat in Etten-Leur niet ten koste van het andere.

4. Het gaat om andere rollen

De rol van de overheid, en dus ook van de gemeente Etten-Leur, verandert sterk. We werken aan het tot stand komen van een andere verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen onze inwoners, gemeente, professionele instellingen en maatschappelijke organisaties.

Wij kiezen voor een voortzetting van de weg die is ingeslagen met de vaststelling van de Toekomstvisie 'Etten-Leur doet het gewoon'. Hiermee kiezen wij voor een duidelijke consistente lijn en een stabiel bestuur.

Programma Bestuur en dienstverlening

Gemeenteraad en college van B & W

Communicatie

De gemeente Etten-Leur wil een gemeente zijn, waarin alle partners (de vijf O's) op gelijkwaardige wijze uitvoering geven aan de realisering van het raadsprogramma. Om dat te bereiken vinden wij een goede communicatie met de vijf O's van heel groot belang.

De gemeenteraad wil daarom binnen een jaar een communicatiebeleidsplan vaststellen waarin kaders worden afgesproken waaraan goede communicatie, zowel kwalitatief als kwantitatief, minimaal moet voldoen en waarin de rol van advies- en cliëntenraden wordt vastgelegd. Hij wil dat het college hiertoe met voorstellen komt en hij wil verder dat één collegelid het communicatiebeleid

in portefeuille krijgt. De raad gaat de uitvoering van het communicatiebeleid goed controleren op basis van de afgesproken kaders.

Regionale samenwerking

Etten-Leur wil haar eigen identiteit behouden. We gaan daarbij uit van onze eigen kracht en bepalen onze eigen condities, waaronder we willen samenwerken. Vragen van omliggende gemeenten benaderen we vanuit een positieve grondhouding, met als uitgangspunten kwaliteitsverbetering, krachtenbundeling en kostenbeheersing. Uitgangspunt voor het aangaan van nieuwe en het beoordelen van bestaande samenwerkingsverbanden vormt de in februari 2014 door de gemeenteraad vastgestelde visie op regionale samenwerking.

Wij zetten in op een verdere democratisering van de regionale samenwerkingsverbanden door initiatieven te nemen met als doel de betrokkenheid en invloed van de gemeenteraad op regionale samenwerkingsverbanden te vergroten.

Aantal burgerleden en verdeling per partij

De inzet van burgerleden wordt voortgezet. Elke partij heeft de mogelijkheid om maximaal drie burgerleden te laten benoemen door de gemeenteraad. We willen in deze raadsperiode werken met maximaal 21 burgerleden, die alleen kunnen worden ingezet in de info- of opiniebijeenkomsten.

Opiniebijeenkomst

In de opiniebijeenkomst wordt zoals vastligt in de Gemeentewet een evenwichtige verdeling van de fractiedeelnemers gerealiseerd, op basis van het aantal raadzetsels.

Publieksdienstverlening

Het gaat er om dat de vijf O's voelen dat ze echt welkom zijn bij de gemeente en dat het gemak voor hen vergroot wordt. De gastvrijheid van de gemeente wordt geïntegreerd in alle kanalen (fysiek, telefonisch en digitaal) van de gemeentelijke dienstverlening.

Administratieve lastenverlichting wordt verder doorgevoerd en overbodige regels worden geschrapt. Bij het vragen van gegevens is het uitgangspunt dat gegevens die al bij de gemeente en/of andere overheden bekend zijn niet nogmaals gevraagd worden.

Identiteitsfraude wordt voorkomen.

Dienstverlening aan derden

De gemeente wil diensten aan andere gemeenten leveren tegen minimaal een kostendekkend tarief.

Financiën.

Het financiële beleid blijft gericht op een duurzaam begrotingsevenwicht. De huidige reservepositie is zeer goed en deze moet in de toekomst minimaal 'voldoende' zijn. Dat wil zeggen dat het weerstandsvermogen moet liggen tussen 1.0 en 1.2. Structurele uitgaven moeten door structurele inkomsten gedekt worden.

De gemeente Etten-Leur blijft in de meting van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van Lagere Overheden (COELO) tot de 5 goedkoopste gemeenten van West-Brabant behoren. De stijging van de OZB blijft beperkt tot inflatieniveau.

Er wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om met reclamebeleid extra inkomsten te genereren en er wordt actief ingezet om zoveel mogelijk (project)subsidies binnen te halen. Uitgangspunt is dat lasten, die expliciet toe te rekenen zijn aan één persoon, bedrijf of instelling, 100% kostendekkend zijn. In uitzonderlijke gevallen kan hiervan op basis van een hardheidsclausule worden afgeweken.

Programma Wonen

Ruimtelijke Ordening

De gemeenteraad wil dat er voor het hele grondgebied van de gemeente actuele bestemmingsplannen gelden.

Voor wat de bedrijventerreinen betreft, geeft de gemeente prioriteit aan de herontwikkeling, herstructurering en revitalisering van de bestaande bedrijventerreinen. Goede bereikbaarheid, duurzaam, schoon en veilig zijn daarbij uitgangspunt.

De behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen wordt regionaal bekeken. Er vindt geen uitbreiding plaats ten zuiden van de A58. De gemeente draagt bij aan goede randvoorwaarden voor economische ontwikkeling.

Er dient beleid ontwikkeld te worden hoe om te gaan met (langdurige) leegstand van bedrijfspanden en winkels.

Voor het buitengebied liggen de kaders vast in het in 2013 vastgestelde bestemmingsplan 'Buitengebied'.

Bouwen

De gemeenteraad gaat over van een aanbodgestuurd naar een vraaggestuurd woningbouwbeleid, waarbij er aandacht moet zijn voor alle doelgroepen. (starters, studenten en senioren die zo lang mogelijk in de vertrouwde woonomgeving moeten kunnen blijven wonen). De gemeente gaat er – samen met alle partijen die een rol spelen op de woningmarkt – alles aan doen om de woningmarkt vlot te trekken. De huidige woningprogrammering van 30% goedkoop, 30% middelduur en 40% duur wordt daartoe losgelaten.

De locaties Schoenmakershoek, Schoenmakershoek-oost, Haansberg-oost en de Streek zijn voldoende om te voorzien in de woningbehoefte voor de komende jaren.

De huisvesting van arbeidsmigranten moet in regionaal verband opgelost worden, waarbij de gemeente de grootschalige huisvesting afwijst en kiest voor huisvesting op de agrarische bedrijven en in reguliere woningen met maximaal 6 personen per woning, voor zover de parkeerbalans dat mogelijk maakt.

Het welstandsbeleid is duidelijk en de uitvoering van dit beleid mag de inwoners niet op onnodige kosten jagen. Om die reden wordt ook terughoudend omgegaan met het stellen van eisen aanvullend op het geldende bouwbesluit.

Na vaststelling van de gemeentelijke monumentenlijst die nu in procedure is, worden in beginsel geen nieuwe objecten aan deze lijst toegevoegd, tenzij eigenaren dat willen.

Grondbedrijf

Er worden alleen actief gronden gekocht voor binnenstedelijke ontwikkelingen en voor de afronding van ecologische verbindingzones.

Vastgoed

De gemeente neemt initiatieven gericht op multifunctioneel gebruik van gemeentelijke gebouwen, ruimten van scholen, clubgebouwen, sportvelden en sportkantines op momenten dat de hoofdgebruiker ze niet nodig heeft. Over de randvoorwaarden waaronder multifunctioneel gebruik mogelijk is, wordt in overleg met de gebruikers beleid geformuleerd. Vraag en aanbod van gemeentelijk vastgoed moet op elkaar aansluiten. De rest wordt afgestoten. De accommodatienota vormt hiervoor het kader.

Milieu

De gemeente ziet voor zichzelf een actieve rol bij de uitvoering van het energieakkoord. De 5 O's kunnen samen werken aan een duurzame energievoorziening en energiebesparing in de

(bestaande)bouw. De gemeente zelf zet bovendien actief in op een beleid gericht op het duurzaam inkopen van goederen en diensten.

Veiligheid

Om te zorgen voor een veilige woon-, werk- en leefomgeving wordt een integraal veiligheidsplan opgesteld, waarin – naast de verschillende vormen van veiligheid – tevens aandacht besteed zal worden aan de diverse handvingaspecten. Ook de rol, taak en bevoegdheden van de verschillende handhavers (wijkagent, Boa, politie, buurtpreventie e.a.) moeten daarin duidelijk worden afgesproken.

Er wordt door het college een discussienota voorbereid met alle voors en tegens van het open houden of sluiten van de coffeeshop. Op basis daarvan wordt door de gemeenteraad een open discussie gevoerd en komt hij tot een raadsuitspraak. Gehoord deze raadsuitspraak oefent de burgemeester het bevoegd gezag uit wat het coffeeshopbeleid betreft.

We zetten in op handhaven waar dat moet. We willen zo weinig mogelijk regels maar de regels die nodig zijn, moeten strikt worden gehandhaafd door handhavers die goed zichtbaar zijn. We zetten in op het voorkomen van overlast door zwerfafval en hondenpoep.

Mobiliteit

We zetten in op het verbeteren van de verkeersveiligheid. Het verbeteren van de bestaande infrastructuur is het uitgangspunt waar het gaat om het realiseren van een betere doorstroming van het verkeer.

De gemeente spant zich in voor het doortrekken van een noord - zuid verbinding met de bus naar Zevenbergen.

De veiligheid en intensiteit van de spoorlijn Roosendaal – Breda heeft blijvende aandacht. In regionaal verband blijft overlegd worden met het Rijk over het realiseren van een goederenspoorlijn tussen Rotterdam en België.

Alle wijken worden de komende periode getoetst aan de geldende parkeernormen. In ieder geval bij reconstructies wordt nagegaan of uitbreiding van het aantal parkeerplaatsen nodig is en zo ja op welke wijze daarin kan worden voorzien.

Er wordt gestreefd naar verruimde openstelling van de parkeergarage in het centrum, mits de hieraan verbonden extra kosten kunnen worden gedekt. Betaald parkeren is alleen in het centrum aan de orde. Fietsparkeren is gratis.

Wegen

Het onderhoud van het openbaar gebied moet minimaal hetzelfde zijn als tot op heden gebruikelijk. De controle op uitgevoerde werkzaamheden dient geoptimaliseerd te worden.

Riolering

Het project ‘Water weg’ wordt volledig afgerond.

Openbaar Groen

Snippergroen mag worden verkocht aan de aangrenzende eigenaren, mits de kwaliteit van het openbaar groen voldoende gewaarborgd is. Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar de milieueffecten en naar de financiële aspecten van het vervangen van (duur) openbaar groen door ander (goedkoper) openbaar groen.

Afval

Er wordt maximaal ingezet op afvalpreventie, afvalscheiding en het terugdringen van zwerfvuil en verrommeling bij verzamelcontainers. Uitgangspunt hierbij is dat alle activiteiten die een financieel én een milieuvoordeel opleveren, worden uitgevoerd.

Programma Leven

De drie decentralisaties

De drie decentralisaties (de Jeugdwet en de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) die behoren tot het programma Leven maar ook de Participatiewet, die wordt beschreven in het programma Werk en Inkomen) dienen integraal benaderd te worden. Uitgangspunt is de eigen kracht van kinderen en gezinnen. De keukentafelgesprekken vervullen een cruciale rol voor het integraal benaderen van eventuele hulpvragen. Voor inwoners die ondersteuning nodig hebben, is het uitgangspunt: één gezin, één plan en één regisseur. Problemen dienen in eerste instantie opgelost te worden binnen het sociale netwerk van de inwoners zelf. Lukt dat niet dan wordt de hulp ingeroepen van de sociale wijkteams en als dat ook niet volstaat, dan is er nog de specialistische hulp.

Uitgangspunt is lokaal wat kan, regionaal wat moet. Er wordt dan ook ingezet op een eigen gemeentelijke beleid afgestemd op de lokale behoeften. Daarom wil de gemeenteraad periodieke bijpraatmomenten. De kosten verbonden aan de drie decentralisaties maar ook de te bereiken en bereikte maatschappelijke effecten moeten vanaf het begin transparant in de planning en control cyclus worden opgenomen. Uitgangspunt is dat de beschikbare rijksmiddelen ook daadwerkelijk voor dit doel worden aangewend. De bezuinigingen die het rijk oplegt, moeten door innovatie en een efficiënte besteding van middelen worden gerealiseerd.

Maatschappelijke ondersteuning

Uitgangspunt is de eigen kracht van inwoners. Vanuit keukentafelgesprekken, die gericht zijn op een onafhankelijke advisering, wordt de hulpvraag geformuleerd. Een specifieke voorziening komt pas in beeld als een algemene voorziening geen soulaas biedt. Hergebruik en collectief gebruik van voorzieningen (waaronder scootmobielen en rolstoelen) is uitgangspunt.

Mantelzorgondersteuning en het vrijwilligerswerk worden versterkt.

De Wmo strekt zich uit over alle programma's. De relaties en gevolgen van activiteiten in de verschillende programma's worden geschetst in een Wmo-paragraaf die in alle beleidsplannen en voorstellen aandacht krijgt.

Cliëntenparticipatie wordt versterkt door deze goed te organiseren en door deze vervolgens in een zo vroeg mogelijk stadium bij plan en/of methodiekontwikkeling te betrekken.

Gezondheidszorg

Het gemeentelijk gezondheidsbeleid moet zich vooral richten op preventie en vroegsignalering van gezondheidsrisico's, ziektes en aandoeningen. Voor die gevallen dat preventie niet heeft gewerkt, dient goede nazorg verleend te worden.

Jeugd

De gemeente daagt de vijf O's uit om in overleg met de jongeren zelf, zo nodig samen met de gemeente, activiteiten voor jeugdigen tot 18 jaar te organiseren.

Onderwijs

De bouw van de brede scholen wordt afgerond. Onderzocht wordt of ook het speciaal onderwijs een plaats kan krijgen in de brede scholen. De brede scholen zijn het sociale hart van een wijk en moeten ook als zodanig functioneren. Er wordt een evaluatie uitgevoerd naar het functioneren van de al gerealiseerde brede scholen. Daaruit moet blijken of, en zo ja op welke punten, het beleid moet worden bijgesteld.

Verdere intensivering van de samenwerking tussen de drie stichtingen voor basisonderwijs wordt actief gestimuleerd.

Voortijdig schoolverlaten moet actief worden tegengegaan.

We zijn voorstander van een Milieu Educatief Centrum dat op initiatief van particulieren kan worden opgezet. De gemeente gaat actief op zoek naar partners om samen met hen potentiële mogelijkheden te onderzoeken. In samenspraak met deze partners worden de eerder geformuleerde kaders opnieuw bekeken met als doel vast te stellen of er in het verleden randvoorwaarden zijn geformuleerd, die op basis van de huidige inzichten aanpassing behoeven.

De gemeente stimuleert en ondersteunt waar mogelijk maatschappelijke stages in het voortgezet onderwijs.

Voorschoolse voorzieningen

Alle aandacht wordt gericht op het terugdringen van (taal)achterstanden en beperkingen.

Sport

Wij willen een breed aanbod van sportvoorzieningen in Etten-Leur, betaalbaar en toegankelijk voor iedereen. Sportverenigingen moeten zoveel mogelijk op eigen benen staan en worden hiertoe betrokken bij beheer en onderhoud van hun accommodatie.

Voor de bouw van het zwembad en ijsbaan zijn de al door de raad vastgestelde kaders uitgangspunt. Indien niet binnen deze kaders gebleven kan worden, krijgt de gemeenteraad een voorstel aangeleverd van het college met voorstellen hoe te handelen.

Cultuur, toerisme en recreatie

Het culturaanbod wordt, uitgaande van de behoeften, in stand gehouden. Het besluit van de gemeenteraad van 11 februari 2014 over de bouw van het cultureel expertisecentrum wordt uitgevoerd. Indien niet binnen de gestelde kaders gebleven kan worden, krijgt de gemeenteraad een voorstel aangeleverd van het college met voorstellen hoe te handelen.

Het organiseren van evenementen wordt gestimuleerd. Aan het college wordt gevraagd met voorstellen voor een nieuw evenementenbeleid te komen. De mogelijkheden op het gebied van (eenvoudiger) vergunningverlening en subsidieverlening aan evenementen zonder winstbejag, worden daarbij in ieder geval in beeld gebracht.

Cultuureducatie wordt gecontinueerd.

Er wordt een onderzoek ingesteld naar de baten en lasten van het invoeren van toeristenbelasting om de opbrengst daarvan in te zetten voor het bevorderen van het toerisme.

Wijken

Wijkgericht werken wordt voortgezet. Wijkontwikkelingsplannen voor iedere wijk, waarin fysieke en sociale onderwerpen in onderlinge samenhang worden gezien, zijn aan het eind van deze raadsperiode beschikbaar. De vier woonservicegebieden moeten verder worden ontwikkeld en gecommuniceerd met de vijf O's.

Programma werk en inkomen

Werk

De gemeente Etten-Leur creëert voorwaarden waaronder ondernemers kunnen ondernemen.

Gedacht wordt aan:

- Het faciliteren van de vorming van een innovatiefonds. Dit is een fonds waarin iedereen middelen kan inbrengen en van waaruit leningen kunnen worden verstrekt om investeringen in innovatie te financieren.
- Het stimuleren van een ondernemersfonds voor de winkelgebieden. Het doel hiervan is om gezamenlijk de kosten voor verbetering van de aantrekkelijkheid van de winkelgebieden te dragen.
- Het invoeren van parkmanagement voor de bedrijventerreinen en kantoorlocaties. Het doel hiervan is om de samen met ondernemers en andere gebruikers de inrichting en het beheer van deze terreinen te kunnen sturen. Dit is nodig om een hoog kwaliteitsniveau van zowel de openbare als de private ruimte te krijgen en te behouden.
- Het samen met de horecaondernemers en andere belanghebbenden in beeld brengen van de meerwaarde van het opstellen van een horecabeleid

De gemeente Etten-Leur voert een toekomstbestendig winkelbeleid. De structuurvisie detailhandel en horeca wordt geactualiseerd, waarbij in ieder geval aandacht wordt besteed aan de positie van de aanloopstraten, aan het stimuleren van een langer verblijf in het winkelgebied en aan het verder ontwikkelen van centrummanagement.

De uitvoering van de Participatiewet wordt in samenwerking met het bedrijfsleven, het onderwijs, de samenwerkende gemeenten en met de doelgroep op innovatieve wijze opgepakt.

Het uitgangspunt is en blijft “werk boven uitkering”.

Samen met de ondernemers wordt de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt gestimuleerd.

Het Werkvoorzieningschap West-Brabant dient zich te ontwikkelen tot een mensontwikkelbedrijf, dat er voor zorgt dat iedereen naar vermogen een zo groot mogelijke bijdrage kan leveren aan de samenleving.

Inkomen

Van mensen die een uitkering ontvangen verwachten wij een tegenprestatie naar vermogen. We zetten hierbij in op het uitdagen van mensen.

Minima

Het huidige minimabeleid wordt voortgezet met extra aandacht voor kinderen. Dit wil zeggen dat de draagkrachtnorm van 120% van de bijstandsnorm gehandhaafd blijft. Verder worden de volgende regelingen voortgezet: maatschappelijke participatie, schoolfonds, collectieve ziektekosten en bijzondere bijstand aan chronisch zieken, mensen met een beperking en ouderen.

Het minimabeleid is onderdeel van een integraal beleid.

BIJLAGE

Programma Bestuur en dienstverlening

Maatschappelijk effect:

- ✓ De vijf O's (Onze inwoners, maatschappelijke Organisaties, Ondernemers, Onderwijs en andere Overheden) hebben vertrouwen in de gemeente.

Doelstellingen op programmaniveau:

- ✓ In Etten-Leur is ruimte voor initiatieven: taken worden op een volwaardige en gelijkwaardige wijze uitgevoerd door de vijf O's, uitgaande van de eigen verantwoordelijkheid.
- ✓ De gemeente betreft de vijf O's bij en informeert de vijf O's over de voorbereiding, vaststelling en uitvoering van beleid.
- ✓ De dienstverlening aan de vijf O's is tijds- en plaatsafhankelijk, uitstekend en transparant. Digitaal waar mogelijk, fysiek contact waar nodig.
- ✓ Samenwerking levert voordelen op voor de kwaliteit en/of middelen.
- ✓ Geld wordt goed besteed:
 - o De meerjarenraming is structureel sluitend.
 - o Er is een goede balans tussen prijs (lokale lasten) en het kwaliteitsniveau (voorzieningsniveau diverse beleidsvelden).

Wanneer vertrouwen?

- ✓ Afspraken nakomen
- ✓ Betrekken wanneer je nodig bent
- ✓ Geeft antwoord
- ✓ Transparantie
- ✓ Openheid
- ✓ Doen wat je zegt en wat van je wordt verwacht
- ✓ Tijdigheid
- ✓ Geld wordt goed besteed
- ✓ Ruimte voor initiatieven

Hoe gaan we dat meten?

- ✓ Oordeel van de inwoners over de wijze waarop de gemeente wordt bestuurd.
- ✓ Oordeel van de inwoners over de wijze waarop de gemeente burgers en organisaties betreft bij (de uitvoering van) het beleid en de samenwerking zoekt.
- ✓ Oordeel van de inwoners over de individuele dienstverlening.
- ✓ De plaats op de ranglijst gemeentelijke woonlasten in West-Brabant.

Voor zover de streefwaarden niet expliciet in dit raadsprogramma zijn opgenomen, verwijzen wij korthedshalve naar de streefwaarden in de gemeentelijk programmabegroting 2014.

Doelstellingen op productniveau

Gemeenteraad

- ✓ Volksvertegenwoordiging, kaderstelling en controle.
- ✓ De vijf O's actief betrekken bij de vaststelling van beleid.
- ✓ Het laten kiezen van volksvertegenwoordigers.
- ✓ Een getrouwe en rechtmatige verantwoording over de middeleninzet.
- ✓ Een doelmatig en doeltreffend bestuur.

College van B&W

- ✓ Voorbereiding en uitvoering beleid.
- ✓ De vijf O's actief betrekken bij de voorbereiding en uitvoering van beleid.
- ✓ Het college B&W verwelkomt initiatieven van de vijf O's.
- ✓ Een doelmatig en doeltreffend bestuur.
- ✓ Een getrouwe en rechtmatige verantwoording over de middeleninzet.

Publieksdienstverlening

- ✓ Zoveel mogelijk producten en diensten op transactieniveau digitaal (aanvraag+levering) beschikbaar stellen.
- ✓ Klanttevredenheid dienstverlening.
- ✓ Behoud en verbetering kwaliteit en efficiëntere dienstverlening.
- ✓ De prijs van producten en diensten is redelijk, hetgeen wil zeggen kostendekkend.

Dienstverlening aan derden

- ✓ Hogere efficiency bedrijfsvoering en betere kwaliteit en continuïteit (interne) dienstverlening.

Financiën

- ✓ De meerjarenraming is structureel sluitend.
- ✓ Etten-Leur behoort tot de vijf goedkoopste gemeenten van de Regio West-Brabant.
- ✓ De inwoners zijn tevreden over de prijs-kwaliteitverhouding van producten en diensten.

Wat gaan we in de raadsperiode 2014-2018 doen om deze doelstellingen te realiseren?

Producten gemeenteraad en college van B&W

1. Communicatie verbeteren

- Overheidsparticipatie wordt verder uitgebouwd. Dit betekent dat het uitgangspunt is dat de gemeente meedoet met de vijf O's in plaats van andersom. Hierbij wordt binnen de wettelijke kaders meegedacht met de oplossingen die de vijf O's voorstellen. Er wordt dus gedacht vanuit mogelijkheden in plaats vanuit beperkingen. Van initiatiefnemers verwachten wij dat zij alle andere actoren betrekken om voor hun initiatieven draagvlak te zoeken voor de inspraak wordt gestart.
- Etten-Leur blijft een sterke gemeente. Dit blijkt ondermeer uit het feit dat Etten-Leur telkens weer in de openbaarheid verantwoording aflegt over het gevoerde beleid. Ook worden de effecten van het beleid zoveel mogelijk meetbaar gemaakt en worden de meetresultaten besproken met de vijf O's.
- De gemeente gaat binnen één jaar een communicatiebeleidsplan opstellen waarin de kaders voor burger- en overheidsparticipatie worden vastgelegd. Onderdeel van deze kaders vormt in ieder geval het vastleggen van de rol van advies- en cliëntenraden. Ook verwachten wij voorstellen voor het verbeteren van de kwaliteit en de toegankelijkheid van de gemeentelijke website in het communicatiebeleidsplan. Over het realiseren van de kaders voor burger- en overheidsparticipatie wordt in de planning & control documenten gerapporteerd. Op deze wijze kan de gemeenteraad toetsen of het communicatiebeleid aan de gestelde kaders voldoet.

- Eén collegelid krijgt ondermeer communicatiebeleid in portefeuille en is daarmee aanspreekbaar op het communicatiebeleid van het college als geheel. Elke portefeuillehouder is zelf verantwoordelijk voor en aanspreekbaar op de uitvoering van de communicatie in de eigen portefeuille.
- De gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie gaan meer naar buiten om 'op locatie' onderwerpen te bespreken.
- De gemeente maakt integraal beleid, waarbij dwarsverbanden tussen de verschillende beleidsterreinen worden gelegd. Hiermee wordt de samenhang van de verschillende acties die worden uitgevoerd, vergroot.

2. Regionale samenwerking bevorderen

- De visie op regionale samenwerking, die de gemeenteraad in februari 2014 heeft vastgesteld, is uitgangspunt bij het aangaan van samenwerking met andere gemeenten en bij het bepalen van de meerwaarde van bestaande samenwerkingsverbanden. Etten-Leur wil de eigen identiteit behouden. We gaan daarbij uit van onze eigen kracht en bepalen onze eigen condities voor samenwerking. Vragen van omliggende gemeenten benaderen we vanuit een positieve grondhouding. Wij zetten in op het formuleren van een visie op regionale samenwerking vanuit West-Brabant zelf. Van de huidige samenwerking ligt het zwaartepunt in West-Brabant-West.
- Wij streven, op basis van de gemeentelijke visie op regionale samenwerking, naar een verdere samenwerking met omliggende gemeenten met als uitgangspunten kwaliteitsverbetering, krachtenbundeling en kostenbeheersing. Het kan daarbij gaan om gemeenschappelijke dienstverlening en uitvoering van taken, maar ook om bestuurlijke samenwerking in een gemeenschappelijke regeling.
- Wij zetten in op een verdere democratisering van de regionale samenwerking door initiatieven te nemen om de betrokkenheid en invloed van de gemeenteraad te vergroten. Dit moet ondermeer gebeuren door:
 - In de programmabegroting per samenwerkingsverband aan te geven welke effecten bereikt moeten worden. In de programmajaarrekening moet per samenwerkingsverband verantwoording worden afgelegd over de mate waarin de effecten bereikt zijn.
 - Het uitwisselen van zienswijzen op de begrotingen van gemeenschappelijke regelingen die de diverse colleges aan hun gemeenteraden voorstellen. Van de samenwerkingsverbanden wordt gevraagd op alle zienswijzen een reactie te geven en deze reactie te voegen bij de begrotingsstukken.

3. Inzet van burgerleden wordt gecontinueerd

- De ervaring leert dat met het werken met burgerleden een goede kweekvijver voor de gemeenteraad wordt gevormd. Wij kiezen voor het inzetten van maximaal drie burgerleden per partij. Dit om ervoor te zorgen dat het totaal aantal burgerleden lager blijft dan het aantal raadsleden.
- We willen onderzocht hebben of het ongeacht eventuele politieke afsplitsingen vastgelegd kan worden dat het aantal burgerleden in deze raadsperiode maximaal 21 bedraagt.
- Burgerleden worden alleen ingezet in de info- en de opiniebijeenkomsten.

4. Afspiegeling van de samenstelling van de raad in de opiniebijeenkomst
 - Om te komen tot de in de Gemeentewet voorgeschreven evenwichtige vertegenwoordiging in de opiniebijeenkomst, krijgen de partijen met minder dan 4 raadsleden maximaal 2 zetels, partijen met 4 of 5 raadsleden krijgen maximaal 3 zetels en partijen met meer dan 5 raadsleden krijgen maximaal 4 zetels.

Product publieksdienstverlening

5. Gastheerschap (hostmanship) wordt verder ontwikkeld
 - Het gaat er om dat de vijf O's echt welkom zijn bij de gemeente. De gastvrijheid van de gemeente moet worden geïntegreerd in alle kanalen (fysiek, telefonisch en digitaal) van de gemeentelijke dienstverlening. De gemeentelijke medewerkers of vertegenwoordigers moeten de kunst gaan verstaan om zich in de ander te verplaatsen. Door je echt in de vijf O's te verplaatsen en uit te gaan van de mogelijkheden en wensen van de vijf O's worden zij echt geholpen en worden problemen opgelost, zonder dat dit ten koste gaat van andere O's. Er wordt gemeten op het oordeel over de mate van gastheerschap dat de vijf O's ervaren.
 - Etten-Leur blijft werken aan het in duidelijke taal schrijven van brieven, beleidsnota's en folders.
 - Inwoners kunnen erop rekenen dat de gemeente correct reageert op brieven en klachten, of deze nu mondeling, schriftelijk of digitaal zijn ingediend. Dit betekent dat er altijd een ontvangstbevestiging wordt gestuurd, waarin het proces van beantwoording wordt geschetst. Binnen zes weken na ontvangst van de brief of klacht volgt een duidelijk antwoord. Indien beantwoording niet binnen zes weken kan plaatsvinden, wordt binnen zes weken aangegeven welke informatie al wel beschikbaar is en welke informatie nog beschikbaar moet komen met een termijn waarop de beantwoording te verwachten is.
6. Administratieve lastenverlichting verder doorvoeren en overbodige regels schrappen
 - De administratieve lasten moeten zo beperkt mogelijk worden, opdat de vijf O's maximaal gestimuleerd worden om initiatieven te ontplooien. De gemeente wil daartoe het aanvragen en verkrijgen van producten en diensten verbeteren en gemakkelijker maken, door te werken aan het vereenvoudigen en verminderen van handelingen en/of regelingen. Hierdoor worden doorlooptijden verminderd en wordt de kwaliteit van de dienstverlening verbeterd. Via de P&C documenten wordt hierover verantwoording afgelegd.
 - We verwachten binnen een jaar van het college een procesvoorstel voor het schrappen van regels die overbodig zijn en/of niet te handhaven zijn. Dit met als doel dat aan het eind van deze raadsperiode overbodige regels zijn afgeschaft.
7. Digitalisering dienstverlening verder doorvoeren
 - Alle gemeentelijke diensten zijn digitaal aan te vragen of te raadplegen. Inwoners die niet met de computer overweg kunnen, mogen blijven rekenen op goede persoonlijke dienstverlening.

8. Gegevens één keer uitvragen is het uitgangspunt
 - Informatie van de vijf O's, die al bij de gemeente en/of andere overheden bekend is, wordt hergebruikt en niet nogmaals uitgevraagd (dit conform de basisprincipes van NORA (Nederlandse Overheid Referentie Architectuur))
9. Het gemak voor de vijf O's vergroten
 - Inwoners kunnen voor al hun transacties met de gemeente bij één loket, zowel fysiek als digitaal, geholpen worden.
 - Structurele samenwerking tussen zorgaanbieders en zorgfinanciers, zodat mensen met een beperking via één loket alle relevante informatie kunnen krijgen. Het loket ELZ is hiervoor het aangewezen loket.
 - Het realiseren van één loket voor bedrijven, zowel fysiek als digitaal. Fysiek betekent dit ook dat er één vast aanspreekpunt binnen de gemeente is voor ondernemers (een accountmanager).
10. Identiteitsfraude voorkomen
 - Fraude met identiteit en inschrijving op adressen in het GBA wordt bestreden.

Product dienstverlening aan derden

11. Diensten aan andere gemeenten leveren tegen minimaal een kostendekkend tarief

Product financiën

12. Solide financieel beleid voortzetten, reservepositie op voldoende niveau houden en gemeentelijke lastenstijging beperken
 - De huidige reservepositie is zeer goed. In de toekomst moet de reservepositie minimaal op voldoende niveau (zijnde een weerstandsratio tussen de 1,0 en 1,2) blijven, wat wil zeggen dat er voldoende weerstandsvermogen is om (onverwachte) tegenvallers op te vangen zonder dat dit gevolgen heeft voor de lasten van inwoners en bedrijven.
 - Structurele uitgaven worden door structurele inkomsten gedekt.
 - De stijging van de OZB blijft beperkt tot inflatieniveau.
 - Etten-Leur behoort tot de vijf goedkoopste gemeenten van de regio West-Brabant.
 - Om extra middelen binnen te krijgen, worden actief subsidies aangeboord voor projecten.
 - Er komt een onderzoek naar mogelijkheden om met reclamebeleid extra inkomsten te generen.
 - Uitgangspunt is dat lasten, die expliciet toe te rekenen zijn aan één persoon, bedrijf of instelling, 100% kostendekkend zijn, tenzij die kosten redelijkerwijze niet aan één persoon, bedrijf of instelling zijn toe te rekenen.
 - Er komt een onderzoek naar de mogelijkheden tot het koppelen van bestanden, zodat geautomatiseerd kwijtschelding van gemeentelijke belastingen kan plaatsvinden zonder administratieve rompslomp.

Programma Wonen

Maatschappelijk effect:

- ✓ In Etten-Leur is het prettig wonen, werken en leven.

Doelstellingen op programmaniveau:

- ✓ Etten-Leur is veilig, heel, schoon, groen en alles is goed bereikbaar en toegankelijk.
- ✓ Etten-Leur biedt een gevarieerd, duurzaam en vraaggericht aanbod aan woningen en voorzieningen binnen het bestaand stedelijk gebied.

Wat is prettig wonen, werken en leven?

- ✓ Veilig
- ✓ Schoon en duurzaam
- ✓ Voorzieningen
- ✓ Bereikbaarheid
- ✓ Fijne buurt
- ✓ Groen
- ✓ Comfort

Hoe gaan we dat meten?

- ✓ Oordeel van de inwoners over de mate waarin het prettig wonen is in hun buurt.
- ✓ Oordeel van de inwoners over veiligheid in de buurt.
- ✓ Stand van zaken duurzaamheid.

Voor zover de streefwaarden niet expliciet in dit raadsprogramma zijn opgenomen, verwijzen wij kortheidshalve naar de streefwaarden in de gemeentelijk programmabegroting 2014.

Doelstellingen op productniveau:

Ruimtelijke ordening

- ✓ Adequaat en flexibel ruimtelijk beleid dat inwoners en bedrijven rechtszekerheid biedt en voldoende mogelijkheden geeft voor aanpassingen in de fysieke leefomgeving.
- ✓ Voor iedereen passende huisvesting bieden.
- ✓ Het behouden en versterken van natuur en landschap in samenspraak met onder andere de agrarische sector.
- ✓ Het behouden en versterken van het erfgoed in onze gemeente.

Bouwen

- ✓ Binnen de wettelijke termijn wordt een integrale (brede) omgevingsvergunning verleend waardoor inwoners en bedrijven weten op welke wijze zij hun plannen op het gebied van het (ver)bouwen en het uitoefenen van (milieuhinderlijke) activiteiten mogen uitvoeren.
- ✓ Doelmatige handhaving waardoor overtredingen van wet- en regelgeving worden beëindigd en preventieve werking plaatsvindt.

Grondbedrijf

- ✓ Het Grondbedrijf wordt ingezet om de gewenste maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen te bereiken. Deze ontwikkelingen zijn in dit raadsprogramma opgenomen.
- ✓ Alleen actief gronden kopen voor binnenstedelijke ontwikkelingen en voor de afronding van de ecologische verbindingzones.

Vastgoed

- ✓ De omvang van het (gemeentelijk) vastgoed wordt geoptimaliseerd door te investeren in nieuwbouw en het afstoten van gebouwen en terreinen.
- ✓ De bezettingsgraad wordt verhoogd door multifunctioneel gebruik.

- ✓ De dagelijkse kosten van het vastgoed worden terug gebracht en de opbrengsten voor gebruik van gebouwen worden verbeterd.

Milieu

- ✓ Geen gevaar voor inwoners als gevolg van bodemverontreiniging. Spoedeisende gevallen van bodemverontreiniging worden gesaneerd en de overige gevallen worden beheerst.
- ✓ Jaarlijks wordt in deze raadsperiode een energiebesparing van 2% gerealiseerd ten opzichte van het voorgaande jaar (Verdrag van Dussen).
- ✓ In 2020 is er geen sprake meer van ernstige geluidhinder (> 63 dB). De geluidbelasting ten gevolge van verkeer (rail- en wegverkeer) en industrie op geluidgevoelige objecten is, uitgedrukt in aantal (ernstig) geluidgehinderden, niet toegenomen.
- ✓ Doelmatige controle en handhaving waardoor overtredingen van wet- en regelgeving worden voorkomen dan wel beëindigd en preventieve werking plaatsvindt.

Veiligheid

- ✓ Het bevorderen en optimaliseren van een veilige woon-, werk- en leefomgeving (objectief en subjectief).
- ✓ Doelmatige handhaving waardoor overtredingen van wet- en regelgeving worden beëindigd en preventieve werking plaatsvindt.

Mobiliteit

- ✓ Het verbeteren en waarborgen van een goede doorstroming, de leefbaarheid en bereikbaarheid door een herkenbare (hoofd)wegaanpak voor alle weggebruikers in overeenstemming met de uitgangspunten van Duurzaam Veilig.
- ✓ Het aantal verkeersdoden op gemeentewegen wordt op 0 gehouden en het aantal letselslachtoffers per jaar verminderd tot 25 in het jaar 2020.
- ✓ We bieden goed openbaar vervoer door het behouden en zo mogelijk uitbreiden van de (bestaande) lijnvoering.
- ✓ Het actief met betrokkenen zoeken naar oplossingen in gebieden waar problemen zijn ten aanzien van parkeermogelijkheden voor auto en fiets.

Wegen

- ✓ Bereiken en behouden van de kwaliteit van de openbare ruimte (verhardingen – technisch onderhoud en vegen - en verkeersmaatregelen) door beheer in overeenstemming met de normen in de nota “Beheren op Niveau”.
- ✓ Het zo goed als mogelijk bereikbaar houden van de gemeente voor inwoners en bezoekers zodat iedereen zijn bestemming op een zo veilig mogelijke manier kan bereiken.

Riolering

- ✓ Overlast voor de gemeenschap en vervuiling van bodem en oppervlaktewater wordt zoveel als mogelijk voorkomen door het inzamelen en transporteren van afvalwater (apart en gecombineerd).
- ✓ Schade door wateroverlast wordt zoveel als mogelijk voorkomen door doelmatig inzamelen en transporteren van hemelwater (apart of gecombineerd met afvalwater), binnen de bebouwde kom.

- ✓ Het voorkomen dat de grondwaterstand structureel nadelige gevolgen heeft voor de aan de grond gegeven bestemming.

Openbaar Groen

- ✓ Het beschermen en zo mogelijk versterken van het openbaar groen in bestaand stedelijk gebied alsmede versterken van de samenhang van het groen met oog voor landschappelijke, ecologische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische patronen volgens de beleidsregels in de Groenbeleidsnota.
- ✓ Het behouden van een hoeveelheid groen van 80 m² groen per woning in het stedelijk gebied conform de richtlijnen uit de groenbeleidsnota.
- ✓ Het verkopen van minder efficiënt gelegen stukjes snippergroen aan een direct aangrenzende eigenaar.
- ✓ Het behouden en verbeteren van de kwaliteit van het openbaar groen, de begraafplaatsen, hondenuitlaatvoorzieningen en (gemeentelijke) waterlopen door beheer in overeenstemming met de normen in de nota "Beheren op Niveau", de notitie "Uitvoeringsmaatregelen betreffende honden" en het "Slootbeheerplan".

Afval

- ✓ Het beperken van de hoeveelheid afval en het op een juiste wijze scheiden van het afval gericht op hergebruik.
- ✓ Handhaven van het serviceniveau van de afvalinzameling.
- ✓ Verminderen van de hoeveelheid aan zwerfafval in de openbare ruimte, waarbij preventie prioriteit heeft.

Wat gaan we in de raadsperiode 2014-2018 doen om deze doelstellingen te realiseren?

Product ruimtelijke ordening

1. Bedrijventerreinen: maximaal inzetten op herstructureren en revitaliseren en het kwaliteitsniveau op peil houden
 - (Langdurige) leegstand moet worden tegengegaan. De gemeente formuleert hiertoe een beleid voor herstructurering, herontwikkeling en herbesteding van bedrijventerreinen, kantoren en winkels. Onderdeel van dit beleid is een financiële paragraaf.
 - De gemeente geeft prioriteit aan herstructurering van bestaande bedrijfsterreinen maar wij beseffen ook dat dit niet kan worden afgedwongen bij de huidige eigenaren.
 - Uitbreidingsbehoefte aan werklocaties wordt regionaal gezien. Ongebreidelde groei van bedrijventerreinen, kantoorlocaties en winkelgebieden en de daarmee gepaard gaande concurrentie tussen gemeenten is namelijk niet wenselijk. De resultaten van de regionaal af te stemmen behoefte aan bedrijventerreinen na 2018 wordt weergegeven in de te actualiseren Structuurvisie 2025.
 - Er vindt geen uitbreiding van bedrijventerrein plaats ten zuiden van de A58.
 - De gemeente Etten-Leur draagt bij aan goede randvoorwaarden voor economische ontwikkeling, niet alleen met locaties voor de huisvesting van bedrijven. Ook een goed woon- en leefklimaat voor het personeel is een belangrijke vestigingsplaatsfactor, die de aandacht krijgt. Hierdoor moet de gemeente voor Etten-Leurse ondernemers maar ook voor ondernemers van buiten, een aantrekkelijke gemeente blijven.

2. Buitengebied: ruimte bieden voor initiatieven binnen de kaders van het bestemmingsplan 'Buitengebied'
 - De gemeente komt in samenspraak met gebruikers van het buitengebied tot oplossingen indien zich knelpunten voordoen.
 - De gemeente volgt de ontwikkelingen in het buitengebied nauwgezet en biedt kansen voor duurzame initiatieven.

3. Woningbouw van aanbodgestuurd naar vraaggestuurd
 - De gemeente Etten-Leur gaat over naar een vraaggestuurd woningbouw beleid met oog voor een toekomstbestendige samenstelling van wijken waarin ruimte is voor alle bevolkingsgroepen en doelgroepen.
 - Ouderen moeten zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving en woning kunnen verblijven. Daarom zet Etten-Leur in op levensloopbestendig bouwen en op het bieden van een woonomgeving die blijven wonen in de vertrouwde woonomgeving aantrekkelijk maakt.
 - De gemeente Etten-Leur spant er zich voor in dat starters voldoende mogelijkheden hebben om in een betaalbare huur- of koopwoning te gaan wonen.
 - Bij gebleken behoefte faciliteert de gemeente de realisatie van woonruimte voor studentenhuisvesting.
 - De gemeente Etten-Leur blijft Woningstichting Etten-Leur en eventuele andere woningcorporaties, die in onze gemeente actief kunnen worden, aanspreken op hun maatschappelijke verantwoordelijkheid om te investeren in de sociale woningbouw, in de kwaliteit en in de betaalbaarheid van woningen.
 - De gemeente Etten-Leur gaat er, samen met alle partijen die een rol spelen op de woningmarkt, alles aan doen om de verstopte woningmarkt weer vlot te trekken.
 - In Etten-Leur wordt het wonen in de oudere wijken ook voor jongeren aantrekkelijk gemaakt. Dit kan door te zorgen voor voldoende parkeerplaatsen en groen- en speelvoorzieningen maar ook door het faciliteren van het renoveren of vervangen van gedateerde woningen. Initiatieven zoals verbeteren achterpaden, verlichting en opknappen van tuinen behoren tot de verantwoordelijkheid van de bewoners.
 - Woningbouw kan in deze raadsperiode plaatsvinden in Schoenmakershoek, Schoenmakershoek Oost, Streek en Haansberg Oost alsmede op inbreidingslocaties.
 - Grootchalige appartementencomplexen worden alleen gerealiseerd, indien er vraag naar is vanuit de woningzoekenden en indien een complex passend is in de omgeving.
 - De gemeente is terughoudend bij het stellen van extra eisen boven het geldende bouwbesluit.
 - De gemeente onderzoekt de mogelijkheden om de ruimte in bestemmingsplannen op te rekken in relatie tot mantelzorg.
 - Welstand moet binnen het vastgestelde beleid worden uitgevoerd, waardoor onnodige kosten worden vermeden.

4. Van een grootschalige naar meer kleinschalige ontwikkeling
 - Zoals hiervoor aangegeven staan wij een vraaggerichte benadering voor. Onderdeel van deze vraaggerichte benadering is het loslaten van de woningverdeling (30% goedkoop, 30% middelduur en 40% duur) en het afstemmen op de vraag van de grootte van de

grondkavels voor eigenbouw. Hierdoor kunnen woningzoekenden worden gefaciliteerd en kan de grondopbrengst toch maximaal zijn vanwege verwachte snellere verkoop.

Product bouwen

5. Goede huisvesting van arbeidsmigranten is noodzakelijk echter geen grootschalige huisvesting arbeidsmigranten
 - De gemeente Etten-Leur streeft ernaar de huisvesting van arbeidsmigranten in regionaal verband op te lossen. Aan initiatieven voor grootschalige huisvesting wordt geen medewerking verleend. Allereerst moeten oplossingen gevonden worden in huisvesting op de agrarische bedrijven binnen de kaders zoals vastgelegd in het bestemmingsplan 'Buitengebied' dan wel kleinschalig in reguliere woningen met maximaal zes personen per woning voor zover de parkeerbalans dit mogelijk maakt.
6. Gemeentelijke monumentenlijst
 - Na vaststelling van de in procedure zijnde gemeentelijke monumentenlijst worden in beginsel geen nieuwe objecten aan deze lijst toegevoegd, tenzij de eigenaren dat willen op basis van het unieke karakter van een object.

Product grondbedrijf

7. Actief verwervingsbeleid alleen voor binnenstedelijke ontwikkelingen en afronding ecologische verbindingszones
 - Er worden in deze raadsperiode alleen actief gronden aangekocht voor binnenstedelijke ontwikkelingen en voor de afronding van ecologische verbindingszones.

Product vastgoed

8. Multifunctioneel gebruik van vastgoed
 - er komt op initiatief van de gemeente gestructureerd overleg tussen allerlei instanties over multifunctioneel gebruik van ruimten in scholen buiten de uren dat de school in gebruik is.
 - de gemeente bevordert dat clubgebouwen, sportvelden en sportkantines ook door andere verenigingen gebruikt gaan worden. Hiertoe wordt door het college binnen een jaar beleid geformuleerd met daarin de randvoorwaarden waarbinnen multifunctioneel gebruik mogelijk is. Onderdeel van dit beleid is het voorkomen van paracommercie.
 - de gebruikers van vastgoed worden meer betrokken bij het beheer en onderhoud van het vastgoed om een optimaal multifunctioneel gebruik mogelijk te maken.
 - Het opgestarte onderzoek naar het multifunctioneel gebruik van de raadzaal wordt gecontinueerd. In dit onderzoek worden ook meegenomen het verbeteren van de geluidskwaliteit in de raadzaal en de mogelijkheid dat het publiek op schermen documenten (zoals agenda's, amendementen en moties) kan lezen.
9. Vraag naar en aanbod van gemeentelijk vastgoed moet op elkaar aansluiten
 - Het gemeentelijk vastgoed bezit wordt in overeenstemming gebracht met de accommodatienota.

Product milieu

10. Duurzaamheid: balans People – Planet – Profit

- De gemeente Etten-Leur ziet voor zichzelf een actieve rol bij de uitvoering van het energieakkoord. De gemeente hanteert bij de aanpak van energiebesparing een gebiedsgerichte benadering.
- De gemeente Etten-Leur zet in het kader van het inkoopbeleid bewust en gericht in op het bieden van kansen aan lokale en regionale (MKB) ondernemers. Tevens wordt bewust en gericht ingezet op duurzaam inkopen waarmee ook maximaal rekening wordt gehouden met lokale en regionale (MKB) ondernemers.

Product veiligheid

11. Er wordt een integraal veiligheidsplan opgesteld

- Hierin krijgen de volgende onderwerpen een plaats: Veilige woon- en leefomgeving, bedrijvigheid en veiligheid, jeugd en veiligheid, fysieke veiligheid en integriteit en veiligheid.
- Bij ons veiligheidsbeleid en de aanpak ervan hanteren wij de uitgangspunten:
 - dat professionele veiligheidspartners intensief samenwerken met alle relevante partners in de gemeente.
 - dat het beleid en de aanpak preventief zijn waar dat kan en repressief waar het moet.
 - dat we werken met een gebiedsgerichte én persoonsgerichte aanpak.

12. We zetten in op het voorkomen van overlast door zwerfafval en hondenpoep

- Er wordt extra inzet van de Boa's gepleegd op handhaving betreffende zwerfafval en hondenpoep.
- Er wordt beleid gemaakt, gericht op het verder verminderen van de overlast van zwerfafval en hondenpoep in het openbaar gebied, waarbij ondermeer gedacht wordt aan het sociaal veilig maken en omheinen van alle hondenuitlaatterreinen.

13. We zetten in op een veilige woonomgeving

- De gemeente stimuleert en faciliteert initiatieven voor het instellen van buurtpreventie en buurtvaders.
- De gemeente zet in op het tijdig snoeien van het openbaar groen. Via een gerichte communicatie stimuleert de gemeente dat achterpaden projecten en het in deze achterpaden vervangen van slechte verlichting door LED verlichting, wordt voortgezet door de eigenaren.

14. We voeren een open discussie in de gemeenteraad over de voors en tegens van het sluiten van de coffeeshop

- Er wordt door het college op basis van de ervaringen in de regio, (zowel bij gemeenten die de coffeeshop(s) gesloten hebben als bij gemeenten die de coffeeshop(s) open gehouden hebben), een discussienota voorbereid met alle voors en tegens. Aan de hand van deze discussienota voert de gemeenteraad een open discussie, die leidt tot een raadsuitspraak. Gehoord deze raadsuitspraak oefent de burgemeester het bevoegd gezag uit wat het coffeeshopbeleid betreft.

15. We zetten in op handhaven waar dat moet

- Er wordt strak en consequent handhavend opgetreden tegen illegale handel in hard en softdrugs en hennepkwekerijen, zowel binnen als buiten de bebouwde kom.
- We willen zo weinig mogelijk regels. De regels die noodzakelijk zijn, moeten strikt worden gehandhaafd.
- De gemeente treedt op tegen het kraken van leegstaande woningen, appartementen en bedrijfspanden. De gemeente spreekt de eigenaar, ook die van een perceel, daar waar mogelijk aan op beheer, onderhoud en veiligheid.
- Criminaliteit moet worden bestreden en overlast tegengegaan. Geweld mag onder geen enkele voorwaarde worden geaccepteerd. Het beleid moet erop gericht zijn criminaliteit en overlast niet alleen tegen te gaan maar liever nog te voorkomen. In de eerste plaats wordt iedereen aangesproken op het nemen van zijn verantwoordelijkheid maar wanneer dit niet volstaat, grijpt de gemeente in.
- De gemeente treedt binnen de wettelijke mogelijkheden op tegen onveilige situaties. Onderdeel van het voorkomen van onveilige situaties is te zorgen dat iedereen die (al dan niet tijdelijk) in Etten-Leur woont, waaronder begrepen ook arbeidsmigranten, is opgenomen in de Gemeentelijke Basisregistratie Personen.
- Naast meer regulier toezicht, zijn wij zoals is afgesproken voorstander van het gebruik van (beperkt) cameratoezicht, indien dit aantoonbaar noodzakelijk is om bepaalde openbare gebieden veiliger te maken. Dit geldt overigens zowel binnenstedelijk als buitenstedelijk
- Waar nodig kan cameratoezicht gepaard gaan met maatregelen op grond van de “Wet Preventief Fouilleren” door het aanwijzen van gebieden, waar mensen preventief kunnen worden gecontroleerd op wapens en andere verboden zaken. Wij realiseren ons dat mensen daarvan last kunnen hebben.

16. Betere zichtbaarheid van handhavers

- In samenspraak met de politie zetten wij in op een betere zichtbaarheid van de wijkagent voor de inwoners. Wijkagenten dienen aanspreekbaar te zijn, om zo het gevoel van veiligheid te verbeteren. Wijkagenten kennen de buurten en wijken en de mensen, die daar wonen en werken. Zij treden op als bemiddelaar, stimuleren de sociale samenhang in hun werkgebied en handhaven regels op straat.

Product mobiliteit

17. We zetten in op het verbeteren van de verkeersveiligheid

- Ten aanzien van de fysieke veiligheid zetten we met name in op de zwakke verkeersdeelnemers. Daartoe moeten routes voor alle voetgangers veilig zijn, zeker bij seniorencomplexen en scholen is dit van groot belang. Scholen moeten op een veilige manier bereikt kunnen worden. Daartoe zetten we specifiek in op de bescherming van fietsers en voetgangers.

18. We zetten in op het verbeteren van bestaande hoofdwegenstructuur om de doorstroming van het verkeer te bevorderen; er vindt in deze raadsperiode geen aanleg van nieuwe hoofdwegen plaats.

19. Veiligheid en intensiteit spoorlijn Roosendaal – Breda

- Met het oog op de veiligheid en de leefbaarheid blijft de Gemeente Etten-Leur samen met de gemeenten in de regio overleggen met het Rijk om te komen tot een spoorlijn die alleen bestemd is voor goederentreinen tussen Rotterdam en België (RoBel).

20. Parkeren

- Wij willen alle wijken de komende periode toetsen aan de parkeernorm en in ieder geval bij reconstructies zo nodig en indien mogelijk het aantal parkeerplaatsen uitbreiden.
- Bij het in beeld brengen van de parkeerproblemen dienen ook steeds de aanliggende wijken te worden betrokken om ongewenste verplaatsing van de parkeerdruk naar andere wijken te voorkomen.
- Wij streven een verruimde openstelling van de parkeergarage in het centrum na, mits de hiermee gepaard gaande extra kosten door derden worden gedekt.
- Betaald parkeren voor motorvoertuigen is alleen in het centrum aan de orde. Bij alle overige parkeerlocaties voor motorvoertuigen bij centrumvoorzieningen moet gewerkt worden met een blauwe zone indien parkeerregulering noodzakelijk wordt geacht. Er moet een uitbreiding plaatsvinden van de gratis bewaakte voorzieningen om fietsen te stallen, zodat er minder overlast door (verkeerd) gestalde fietsen ontstaat.

Product wegen

21. Het onderhoud openbaar gebied blijft op niveau

- Er wordt extra aandacht besteed aan de controle op uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden in het openbaar gebied. Dit met het doel om zowel bij oplevering als voor afloop van de garantietermijn het uitgevoerde werk te laten voldoen aan de in de bestekken gestelde kwaliteitseisen.

Product riolering

22. Het project 'Water Weg' wordt volledig afgerond

- Ook de laatste werkzaamheden voor de operatie Water Weg op bedrijventerrein Vosdonk worden uitgevoerd.

Product openbaar groen

23. De hoofdgroenstructuur behouden en waar mogelijk versterken

- Snippergroen mag worden verkocht aan de naastliggende eigenaar. De kwaliteit van de openbare groenstructuur mag hierdoor niet achteruit gaan.
- Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar effecten op (leef)milieu en financiën van vervanging van openbaar groen dat veel onderhoud nodig heeft, naar openbaar groen dat weinig onderhoud nodig heeft.

Product afval

24. Afvalscheiding wordt blijvend gestimuleerd waarbij het uitgangspunt is dat alle activiteiten die een financieel én een milieuvoordeel opleveren, worden uitgevoerd

- Voorkomen moet worden dat zwerfafval wordt gedumpt in het openbaar groen door voldoende mogelijkheden te bieden afval aan te bieden. Op het dumpen van afval wordt strikt gehandhaafd.
- De rommel bij verzamelcontainers moet worden teruggedrongen door het vaker legen van de afvalcontainers op de tijdstippen, dat extra aanvoer kan worden verwacht.
- Er moet meer voorlichting komen voor het afval, dat zonder bijbetaling gebracht kan worden naar de milieustraat. Wanneer inwoners gebruik maken van de betaalaroute wordt over de kosten direct informatie verstrekt.
- De mogelijkheden voor inwoners, om op een laagdrempelige en verantwoorde manier het klein chemisch afval in te leveren, moeten uitgebreid worden. In het verlengde daarvan, zal er ook meer voorlichting gegeven dienen te worden over het hoe en wat van afvalscheiding. Een Milieu Educatief Centrum (MEC) kan daarin een belangrijke rol spelen. Voor ons beleid betreffende het MEC verwijzen wij naar het programma 'Leven', product onderwijs.

Programma Leven

Maatschappelijk effect:

- ✓ In Etten-Leur kan iedereen meedoen.

Doelstellingen op programmaniveau:

- ✓ De gemeente sluit aan op wat inwoners werkelijk nodig hebben om deel te kunnen (blijven) nemen aan de samenleving.
- ✓ De gemeente creëert in samenwerking met de vijf O's de basisvoorwaarden om naar vermogen mee te kunnen doen in de samenleving.
- ✓ De gemeente faciliteert in samenwerking met de vijf O's een voldoende en toegankelijk aanbod van voorzieningen.
- ✓ De gemeente heeft zorg voor verenigingen en organisaties waarbij de inzet van vrijwilligers essentieel is.

Wat houdt het in dat iedereen mee kan doen?

- ✓ Vrije keuze
- ✓ Iedereen is welkom
- ✓ Vraaggericht aanbod
- ✓ Geen drempels
- ✓ Hulp en ondersteuning
- ✓ Voldoende en toegankelijk aanbod van voorzieningen
- ✓ Sociale contacten

Hoe gaan we dat meten?

- ✓ Beoordeling inwoners betreffende het aanbod van gezondheidsvoorzieningen in het algemeen.
- ✓ Beoordeling inwoners betreffende aanbod van sportvoorzieningen.
- ✓ Beoordeling inwoners betreffende het aanbod van welzijnsvoorzieningen, zoals buurthuis of jongerencentrum.
- ✓ Beoordeling inwoners betreffende de nabijheid van het aanbod van basisonderwijs.

Voor zover de streefwaarden niet expliciet in dit raadsprogramma zijn opgenomen, verwijzen wij kortheidshalve naar de streefwaarden in de gemeentelijk programmabegroting 2014.

Doelstellingen op productniveau:

Maatschappelijke ondersteuning

- ✓ De gemeente richt een kwalitatief goed stelsel in voor alle hulp en ondersteuning in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning, zowel voor nieuwe als bestaande taken en verantwoordelijkheden.
- ✓ De gemeente stuurt op zelfredzaamheid bij inwoners.
- ✓ De gemeente faciliteert algemene en collectieve diensten, die aansluiten bij de vraag van de inwoners.
- ✓ De gemeente onderzoekt welke maatregelen nodig zijn om mantelzorgers en vrijwilligers te ondersteunen.
- ✓ Samen met de partners wonen, zorg, welzijn worden de opgaven gerealiseerd, die vastgesteld zijn in de notitie woonservicegebieden Etten-Leur.
- ✓ De plusfunctie van de brede school is het sociale hart van de wijk.

Gezondheidszorg

- ✓ De gemeente kiest voor preventie op het gebied van alcoholgebruik, drugsgebruik, overgewicht en bewegingsarmoede, depressie en eenzaamheid.
- ✓ De gemeente faciliteert activiteiten om dementerenden vroegtijdig te signaleren en om dementerenden en hun omgeving te ondersteunen.

Jeugd

- ✓ De gemeente richt een kwalitatief goed jeugdzorgstelsel in, in overeenstemming met de vastgestelde visie en inrichtingskader in het kader van de transitie van de jeugdzorg en draagt zorg voor regionale afstemming ten behoeve van passend onderwijs.
- ✓ De gemeente faciliteert activiteiten voor ouders, kinderen en jeugdigen gericht op een brede ontwikkeling van jeugdigen.

Onderwijs

- ✓ De gemeente biedt kinderen en jongeren de mogelijkheden om zich te ontwikkelen tot zelfstandige volwassenen, die actief deelnemen aan het sociale, economische en culturele leven met een kwalitatief sterk, divers en voldoende gespreid onderwijsaanbod, een sluitend aanbod van binnen- en buitenschoolse activiteiten en leerlingenvervoer.
- ✓ De brede scholen manifesteren zich met hun activiteiten als sociaal hart van de wijk.
- ✓ Meer jongeren verlaten het onderwijs met een startkwalificatie.
- ✓ Door een intensieve samenwerking met onderwijs en ondernemers de kansen op de arbeidsmarkt voor jongeren verbeteren.

Voorschoolse voorzieningen

- ✓ Het opsporen en bestrijden van onderwijsachterstanden bij jonge kinderen in peuterspeelzalen en de kinderopvang.
- ✓ Laagdrempelig en kwalitatief sterke voorschoolse voorziening.

Sport

- ✓ Sportdeelname bevorderen en toegankelijk laten zijn, vooral voor jongeren en ouderen.
- ✓ Sturen op behoud (van de kwaliteit) van bestaande sportaccommodaties en –voorzieningen.
- ✓ Samen met onze partners het onderzoeken van de mogelijkheden en wenselijkheden om (nog) meer verantwoordelijkheden bij de sportverenigingen te leggen.
- ✓ Samen met onze partners inzetten om de beschikbare gemeentelijke sportaccommodaties meer multifunctioneel te laten gebruiken.
- ✓ De gemeente gaat in samenspraak met de sportverenigingen stimuleren dat vrijwilligers voor verenigingen actief worden en blijven.

Cultuur, toerisme en recreatie

- ✓ Etten-Leur biedt een breed aanbod van basisvoorzieningen op het gebied van kunst en cultuur.
- ✓ Inwoners kunnen al op jeugdige leeftijd kennis maken met een breed aanbod van cultuureducatie, waarbij de initiërende rol ligt bij onze partners.
- ✓ Etten-Leur is een aantrekkelijke gemeente om in te recreëren, zowel voor onze inwoners als voor bezoekers.
- ✓ De gemeente gaat in samenspraak met organisaties stimuleren dat vrijwilligers voor verenigingen actief worden en blijven.

Wijken

- ✓ De gemeente stimuleert inwoners tot het nemen van initiatieven om de leefbaarheid van hun wijk te verbeteren.
- ✓ Het optimaliseren van het wijkgericht werken waarbij iedere wijk een wijkontwikkelingsplan heeft, waarin fysieke en sociale onderwerpen in onderlinge samenhang worden opgenomen en er jaarlijks in overleg met alle wijken een wijkagenda wordt vastgesteld.
- ✓ De gemeente gaat in samenspraak met de wijkverenigingen stimuleren dat vrijwilligers voor verenigingen actief worden en blijven.

Wat gaan we in de raadsperiode 2014-2018 doen om deze doelstellingen te realiseren?

1. Integrale benadering van de drie decentralisaties (voor de Participatiewet zie verder programma 'Werk en Inkomen')
 - Wij staan een integrale benadering voor van de drie decentralisaties: de AWBZ, de jeugdzorg en de Participatiewet.
 - Eigen kracht staat centraal: we gaan uit van de mogelijkheden van mensen.
 - Voor inwoners die ondersteuning nodig hebben, is het uitgangspunt één gezin – één plan – één regisseur.
 - Vanuit de keukentafelgesprekken wordt de hulpvraag en de wijze waarop deze kan worden ingevuld inzichtelijk. De mensen die de keukentafelgesprekken voeren, worden verantwoordelijk voor een onafhankelijke advisering over de hulpvraag en de invulling hiervan.
 - Elk van de vier woonservicegebieden in Etten-Leur heeft een sociaal wijkteam. Het sociaal wijkteam is een netwerkorganisatie die de ogen en oren van het gebied vormt en preventief werkt. Het sociale wijkteam legt de verbinding tussen de basisgezondheidszorg door huisartsen, praktijkondersteuners en wijkzusters en de niet vrij toegankelijke voorzieningen zoals specialistische zorg.
 - We zetten maximaal in op een beleid afgestemd op de lokale behoeften. Daarom willen wij de periodieke bijpraatmomenten over de drie decentralisaties met de raad continueren tot het moment waarop de drie decentralisaties goed zijn ingebed in onze samenleving.
2. Kinderen en gezinnen staan centraal
 - Wij zetten in op het versterken van deze eigen kracht van kinderen en gezinnen door gebruik te maken van ondermeer het Centrum voor Jeugd en Gezin waar ouders en kinderen met al hun (opvoed)vragen terecht kunnen.
 - Wij zetten erop in, dat problemen in eerste instantie via peuterzaal, school of huisarts laagdrempelig worden opgelost. Als het nodig is, kan de hulp ingeroepen worden van de sociale wijkteams. Indien dit ook niet volstaat, is er nog de specialistische zorg.
3. Kostenbeheersing
 - De drie decentralisaties moeten vanaf het begin van de raadsperiode transparant in de planning en control cyclus worden opgenomen zowel beleidsinhoudelijk als financieel. Uitgangspunt is, dat de middelen, die voor deze decentralisaties vanuit het rijk

beschikbaar komen, ook daadwerkelijk voor dit doel worden aangewend. De opgelegde rijksbezuinigingen moeten door innovatie en een efficiënte besteding van middelen worden gerealiseerd en eventuele incidentele tegenvallers dienen uit de daarvoor gevormde reserve te worden bestreden.

- De mogelijkheden voor hergebruik en collectief gebruik van voorzieningen, waaronder scootmobielen en rolstoelen, worden gestimuleerd.

Product maatschappelijke ondersteuning

4. Hulp en ondersteuning in het kader van de Wmo

- Eigen kracht staat centraal: we gaan uit van de mogelijkheden van mensen.
- Deze integrale benadering beperkt zich niet tot het programma 'Leven'. Ook bij de andere programma's dient gekeken te worden naar de relatie met en de gevolgen voor het sociaal domein. Deze relaties en gevolgen worden geschetst in een Wmo-paragraaf die in alle beleidsplannen en voorstellen aandacht moet krijgen.
- Wij zetten in op het versterken van de eigen kracht van inwoners via bestaande netwerken van adviseurs van ouderenbonden, leden van formulierenteams en maatschappelijke organisaties maar ook via de sociale wijkteams.
- Indien inwoners niet vanuit de eigen kracht tot een oplossing kunnen komen, kan worden teruggevallen op algemene voorzieningen. Pas wanneer deze algemene voorzieningen niet toereikend zijn, komen specifieke voorzieningen in beeld.
- De toegang tot specifieke voorzieningen wordt zo dicht mogelijk bij de inwoner geregeld.
- Het Elz loket is het eerste aanspreekpunt voor maatschappelijke ondersteuning. Wij kijken naar de bereikbaarheid van het Elz loket op basis van de behoefte bij inwoners die maatschappelijke ondersteuning vragen.
- De gehele gemeenschap waaronder religieuze en maatschappelijke organisaties moet, ieder vanuit de eigen rol, betrokken worden of blijven bij de uitvoering van (onderdelen) van de Wmo.

5. Versterking van de cliëntenparticipatie

- Cliëntenparticipatie wordt versterkt door cliënten zo breed mogelijk en in een zo vroeg mogelijk stadium bij plan- en/of methodiekontwikkeling te betrekken.

6. Aandacht en ondersteuning voor mantelzorgers en vrijwilligers

- Er wordt beleid ontwikkeld om de vrijwilligers en mantelzorgers in Etten-Leur te ondersteunen. Onderdeel van dit beleid is het waar nodig ontlasten van vrijwilligers en mantelzorgers.

7. Aandacht voor vluchtelingen en asielzoekers

- Het is belangrijk dat vluchtelingen en asielzoekers een goede begeleiding krijgen, zodat zij hun (vaak traumatische) ervaringen kunnen verwerken. Zij moeten de mogelijkheid krijgen zo snel mogelijk in te burgeren, zodat zij volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving.
- Er wordt beleid ontwikkeld om de vrijwilligers die vluchtelingen en asielzoekers in Etten-Leur ondersteunen waar nodig te ontlasten.

Product gezondheidzorg

8. Stimuleren van een gezonde levensstijl

- Het gemeentelijke gezondheidsbeleid moet zich vooral richten op preventie en vroegsignalering van gezondheidsrisico's, ziektes en aandoeningen.
- Overgewicht is in toenemende mate een gezondheidsprobleem, ook bij jonge kinderen. We willen via het sportbeleid stimuleren, dat alle inwoners meer gaan bewegen. De buurtsport coach kan hierin een rol spelen.
- Het GALM-project, gericht op sportstimulering voor senioren, wordt gecontinueerd.
- We zetten in op een preventief beleid door voorlichting aan jongeren te geven over gevaren van overgewicht, roken, alcohol en drugs. Ook seksuele voorlichting maakt onderdeel uit van dit beleid.
- Indien toch een verslavingsproblematiek aan de orde is, zetten we in op een goede nazorg na behandeling door daarvoor toegeruste professionals.

9. AED apparaten worden beter zichtbaar, beschikbaar en bereikbaar

- De zichtbaarheid van AED apparatuur wordt verbeterd.
- Er vindt extra communicatie plaats over de beschikbaarheid en bereikbaarheid van en het werken met AED apparatuur.

Product jeugd

10. Activiteiten voor jongeren tot 18 jaar

- Het jongerencentrum en de jongerenwerkers blijven voor deze groep actief.
- Er wordt in samenspraak met de vijf O's gekeken naar de mogelijkheden om ook meer ruimte te bieden aan jongeren tot 18 jaar opdat er voor hen voldoende ontplooiingsmogelijkheden zijn. Er moeten verschillende mogelijkheden zijn voor ontmoeting en vermaak.
- Twee maal per jaren voeren gemeenteraad en college overleg met leerlingen van het voortgezet onderwijs over activiteiten voor jongeren tot 18 jaar.

Product onderwijs

11. Brede scholen zijn het sociale hart van een wijk

- De bouw van de brede scholen wordt afgerond.
- Er vindt in brede zin een evaluatie plaats van de al gerealiseerde brede scholen ondermeer in relatie tot de toekomstige leerlingenaantallen. Hieruit moet blijken in hoeverre de geformuleerde beleidsdoelen zijn gerealiseerd.
- Onderzocht wordt of ook het speciaal onderwijs een plaats kan krijgen in de brede scholen.
- Brede scholen zijn onderdeel van de wijk. Zij functioneren in een maatschappelijke omgeving en dienen daarom bij te dragen aan het welbevinden en functioneren van deze omgeving.

12. Verdere intensivering van de samenwerking tussen de drie stichtingen voor basisonderwijs wordt actief gestimuleerd

13. Voortgezet onderwijs

- Voortijdig schoolverlaten wordt actief tegengegaan
- De gemeente stimuleert en ondersteunt waar mogelijk maatschappelijke stages in het voortgezet onderwijs.

14. Milieueducatie door een Milieu Educatief Centrum

- We willen een volwaardig Milieu Educatief Centrum in Etten-Leur faciliteren, dat op initiatief van particulieren. De gemeente gaat actief op zoek naar partners om samen met hen potentiële mogelijkheden te onderzoeken. In samenspraak met deze partners worden de eerder geformuleerde kaders opnieuw bekeken met als doel vast te stellen of er in het verleden randvoorwaarden zijn geformuleerd, die op basis van de huidige inzichten aanpassing behoeven.

Product voorschoolse voorzieningen

15. Alle aandacht wordt gericht op het terugdringen van (taal) achterstanden en beperkingen.

Product sport

16. Sport voor iedereen toegankelijk

- Wij willen een breed aanbod van sportvoorzieningen in Etten-Leur, betaalbaar en toegankelijk voor iedereen.
- Ten aanzien van ondersteuning leggen wij nadrukkelijk de prioriteit bij de jeugd- en de breedtesport. Van verenigingen mag een inspanning verwacht worden als het gaat om het bevorderen van de maatschappelijke participatie van iedereen.

17. Sportaccommodaties

- De bouw van het zwembad en ijsbaan vindt plaats binnen de eerder afgesproken kaders. Indien niet binnen deze kaders gebleven kan worden, volgt een integraal nieuw voorstel voor de gemeenteraad.
- In 2014 willen wij een voorstel ontvangen op basis waarvan de gemeenteraad een beleidsuitspraak kan doen over kunstgras op hoofdvelden van voetbalverenigingen. Voor de overige verenigingen willen wij binnen deze raadsperiode een onderzoek over de voor- en nadelen van kunstgras op de hoofdvelden.

Product cultuur, toerisme en recreatie

18. De kwaliteit van het cultureel aanbod wordt in stand gehouden

- Wij voelen ons verantwoordelijk voor het in stand houden van voldoende culturele voorzieningen, die breed toegankelijk en betaalbaar zijn. Samen met het onderwijs of buitenschoolse activiteiten kunnen kinderen en jongeren zich bewust worden van hun talenten op creatief gebied. Wij willen, uitgaande van de behoeften, de diversiteit aan voorzieningen op een kwalitatief voldoende niveau behouden.
- De amateurkunst moet zich optimaal kunnen ontplooiën in Etten-Leur binnen de bestaande financiële kaders.
- Het besluit van de gemeenteraad van 11 februari 2014 over de bouw van een Cultureel Expertisecentrum wordt uitgevoerd. Indien niet binnen de gestelde kaders gebleven kan

worden, krijgt de gemeenteraad een voorstel aangeleverd van het college met voorstellen hoe te handelen.

19. Cultuureducatie wordt gecontinueerd

- Cultuureducatie in samenwerking met andere culturele instellingen wordt gecontinueerd.

20. Het organiseren van evenementen stimuleren

- Het organiseren van evenementen wordt gestimuleerd. Dit doen we door het gemakkelijker maken van vergunningentrajecten onder andere door voor evenementen die jaarlijks terugkeren, te komen tot een vereenvoudigde procedure en te werken met een raamvergunning voor meerdere jaren.
- In het subsidiebeleid wordt de mogelijkheid opgenomen dat evenementen zonder winstbejag, op basis van een te leveren prestatie, een subsidie kunnen ontvangen. Hiermee kunnen verenigingen en stichtingen (een deel van) de legeskosten terugverdienen.

21. Kosten en baten van toeristenbelasting worden in beeld gebracht

- Er komt een onderzoek naar de kosten en baten van het invoeren van toeristenbelasting. In de opdracht van het onderzoek wordt meegenomen dat de inkomsten ingezet worden om het toerisme te stimuleren. Het onderzoek richt zich alleen op toeristen.

Product wijken

22. Wijkgericht werken wordt gecontinueerd

- Wij willen bewonersinitiatieven stimuleren.
- Wij willen sociaal maatschappelijke initiatieven samen met de wijkbewoners invullen.
- Bewonersparticipatie moet afgestemd worden op de meest logische schaal, soms is dat het niveau van (een gedeelte van) de straat, soms het niveau van de buurt, soms het niveau van de wijk en soms het gemeentelijk niveau.

23. De vier woonservice gebieden worden verder ontwikkeld

- De vier woonservice gebieden worden verder ontwikkeld, uitgebouwd en gecommuniceerd, zodat juiste ondersteuning gegeven kan worden aan inwoners

Programma werk en inkomen

Maatschappelijk effect:

- ✓ Iedereen kan voorzien in de kosten van levensonderhoud.

Doelstellingen op programmaniveau:

- ✓ Iedereen die op arbeid is aangewezen om te voorzien in de kosten van levensonderhoud participeert naar vermogen op de arbeidsmarkt.
- ✓ Iedereen die niet kan voorzien in een eigen inkomen, kan aanspraak maken op een inkomensvoorziening.
- ✓ Iedereen die aanspraak maakt op een inkomensvoorziening levert naar vermogen een bijdrage aan de samenleving.
- ✓ De gemeente voorkomt dat inwoners onder de armoedegrens leven.

Wat houdt het in om te kunnen voorzien in de kosten van levensonderhoud?

- ✓ Werk
- ✓ Eigen inkomen
- ✓ Inkomensvoorziening indien nodig
- ✓ Werkgelegenheid

Hoe gaan we dat meten?

- ✓ Bijstandsafhankelijkheid: aantal uitkeringsgerechtigden.
- ✓ Beoordeling minimabeleid door Nibud/FNV.

Voor zover de streefwaarden niet expliciet in dit raadsprogramma zijn opgenomen, verwijzen wij kortheidshalve naar de streefwaarden in de gemeentelijk programmabegroting 2014.

Doelstellingen op productniveau:

Werk

- ✓ De gemeente biedt inwoners die aangewezen zijn op een bijstandsuitkering ondersteuning bij het vinden van werk en bevordert de uitstroom naar betaald werk.
- ✓ Voor inwoners met een arbeidsbeperking creëert de gemeente mogelijkheden om naar vermogen te participeren op de arbeidsmarkt.
- ✓ De gemeente bevordert in samenwerking met Onderwijs en Ondernemers voldoende werkgelegenheid en bevordert zelfstandig ondernemerschap.
- ✓ Etten-Leur vervult een lokale en regionale werkgelegenheidsfunctie (programma 'Werk en Inkomen') en zorgt voor voldoende vestigingsmogelijkheden voor bedrijven (programma 'Wonen').

Inkomen

- ✓ De gemeente biedt iedereen, die niet op een andere wijze in het eigen levensonderhoud kan voorzien, inkomensondersteuning via een bijstandsuitkering.
- ✓ Iedereen, die is aangewezen op een bijstandsuitkering, doet naar vermogen iets voor zijn/ haar uitkering en levert daarmee een bijdrage aan de samenleving.
- ✓ De gemeente draagt zorg voor het terugdringen van bijstandsfraude.

Minima

- ✓ De gemeente zorgt via bijzondere bijstand en minimaregelingen ervoor, dat inwoners met een inkomen op of rond het sociaal minimum, kunnen voorzien in de bijzondere noodzakelijke kosten van het bestaan.

- ✓ De gemeente bevordert dat inwoners met een laag inkomen aan maatschappelijke activiteiten kunnen deelnemen en voorkomt daarmee sociaal isolement.
- ✓ De gemeente bevordert de maatschappelijke participatie van inwoners in een schuldensituatie.

Wat gaan we in de raadsperiode 2014-2018 doen om deze doelstellingen te realiseren?

Product werk

1. Wij voeren een voorwaardenscheppend economisch beleid
 - Wij bevorderen dat marktpartijen een dekkend glasvezelnetwerk aanleggen in heel Etten-Leur.
 - De gemeente staat positief tegenover de vorming van een innovatiefonds, waarin eenieder middelen kan inbrengen en van waaruit leningen kunnen worden verstrekt voor investeringen in innovatie.
 - De gemeente stimuleert het opstarten van een ondernemersfonds om gezamenlijk de kosten voor verbetering van de aantrekkelijkheid van de winkelgebieden te dragen.
 - De gemeente stimuleert het invoeren van parkmanagement voor de bedrijventerreinen en kantoorlocaties. Het doel hiervan is om de samen met ondernemers en andere gebruikers de inrichting en het beheer van deze terreinen te kunnen sturen. Dit is nodig om een hoog kwaliteitsniveau van zowel de openbare als de private ruimte te krijgen en te behouden.
 - We onderzoeken samen met de horecaondernemers en andere belanghebbenden de meerwaarde van het opstellen van een horecabeleid.

2. Wij voeren deregulering verder door
 - De gemeente wil startende ondernemers voldoende kansen bieden. Zo moet het mogelijk zijn om vanuit bijvoorbeeld de woonsituatie te beginnen. Belemmeringen hiervoor in bestemmingsplannen moeten worden tegengegaan. Kosten voor een eventuele bestemmingsplanwijziging komen voor rekening van de ondernemer. Bij het wegnemen van belemmeringen in bestemmingsplannen voor detailhandel wordt hieraan alleen medewerking verleend binnen de kaders van de bestaande detailhandelsstructuur.

3. Wij willen een toekomstbestendig winkelbeleid voeren waarbij:
 - De aanloopstraten, zoals de Bisschopsmolenstraat, de Oude Bredaseweg, de Markt en de Korte- en Lange Brugstraat worden betrokken bij de daarnaast gelegen centra met het doel om leegstand van winkels te voorkomen. Hiermee worden particuliere investeringen gestimuleerd voor de noodzakelijke herstructurering van het bestaande aanbod van met name winkels. Dit om te voorkomen dat er aanloopstraten en de naastgelegen centra langdurige leegstand ontstaat. In samenspraak met ondernemers en bewoners wordt een integraal plan opgesteld met als doel het versterken van het verblijfsgebied Van Bergenplein om de kwaliteit van dit winkelgebied te verbeteren.
 - De structuurvisie detailhandel en horeca wordt geactualiseerd met als doel het verblijfsklimaat in het centrum te verbeteren. Wij denken hierbij ondermeer aan meer mogelijkheden voor de horeca voor het realiseren van (winter)terrassen in zijn algemeenheid en in het bijzonder het zuidelijk deel van de Markt en het Raadhuisplein.

- Voor het winkelhart wordt samen met ondernemers centrummanagement ingevoerd. Samen met de ondernemers op de bedrijventerreinen voeren we parkmanagement in. Beide met als doel een beter beheer en onderhoud van de publieke en de private ruimten te realiseren, opdat de winkelgebieden respectievelijk de bedrijventerreinen aantrekkelijk blijven.
4. De participatiewet wordt in samenwerking met bedrijfsleven, onderwijs, de doelgroep en omliggende gemeenten op een innovatieve wijze opgepakt
- De participatiewet wordt vanaf het begin van de raadsperiode in nauwe samenwerking met bedrijfsleven (waaronder ook begrepen de Stichting Arbeidsmobiliteitscentrum Etten-Leur en het Werkgevers Servicepunt), onderwijs, de doelgroep (cliëntenorganisaties) en de gemeenten die deel uit gaan maken van het Werkplein Etten-Leur opgepakt en vorm gegeven. Dit met als doel een zo groot mogelijke uitstroom naar werk. We bieden hierbij ruimte voor innovatie en initiatieven van de vijf O's.
 - Wij zien graag dat het Werkvoorzieningschap West-Brabant zich doorontwikkelt tot een mensontwikkelbedrijf dat er op is gericht iedereen zo hoog mogelijk op de participatieladder te plaatsen. Een intensieve samenwerking met het Werkplein Etten-Leur is daartoe noodzakelijk. Voor de mensen die niet zelfstandig in kunnen stromen in de reguliere arbeidsmarkt bieden we ondersteuning opdat zij toch een plek op de arbeidsmarkt weten te vinden. Voor de huidige WVS'ers blijven we beschut werk bieden, waarbij de opgave wordt om binnen de kaders van de structurele financiering te blijven.
5. Het uitgangspunt is en blijft werk boven uitkering
- Betaald werk is de beste vorm van sociale zekerheid. Betaalde arbeid geeft mensen niet alleen een zelfstandig verdiend inkomen, werken biedt ook mogelijkheden tot verdere zelfontplooiing, het opdoen van sociale contacten en geeft mensen het gevoel erbij te horen in onze samenleving.
 - In samenwerking met werkpleingemeenten, werkgevers en onderwijs bepalen wij de wijze waarop werklozen zo goed mogelijk te bemiddelen en bemiddelbaar te houden zijn richting de arbeidsmarkt. Bijzondere aandacht hebben wij daarbij voor de mensen met een beperking die geen indicatie voor sociale werkvoorziening of Wajong meer krijgen.
 - Alle jongeren die een bijstandsuitkering aanvragen, moeten direct actief aan de slag gaan in een gemeentelijk traject. Wie (nog) geen diploma heeft, moet alsnog een startkwalificatie halen. Wie al een startkwalificatie heeft, wordt in een traject geplaatst gericht op het versterken van de arbeidsmarktpositie.
 - Samen met onderwijs en ondernemers wordt de aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt gestimuleerd. Hiertoe wordt samen met vijf O's gemonitord welke categorieën moeilijk bemiddelbaar zijn. Op basis daarvan bepalen we welke categorieën onze bijzondere aandacht moeten krijgen.

Product inkomen

6. Van mensen die een uitkering ontvangen verwachten wij een tegenprestatie naar vermogen
- Wij zetten in op het uitdagen van mensen, opdat zij maatschappelijk zinvolle activiteiten oppakken als tegenprestatie voor hun uitkering. Op deze wijze bereiken wij dat mensen

activiteiten oppakken, die bij hen passen wat leidt tot een hoog gevoel van eigenwaarde. Daar waar mensen, die daartoe in staat zijn, ondanks de uitdaging, geen maatschappelijk zinvolle activiteiten oppakken, komen drang en dwang om de hoek kijken. Er wordt beleid geformuleerd onder welke voorwaarden we van mensen een tegenprestatie verwachten.

- De maatschappelijk zinvolle activiteiten, die worden opgepakt, mogen niet leiden tot het verdringen van reguliere banen.

Product minima

7. Het huidige minimabeleid, met extra aandacht voor kinderen wordt gecontinueerd
 - De draagkrachtnorm van 120% van de bijstandsnorm voor de individuele bijstand blijft gehandhaafd.
 - De regelingen maatschappelijke participatie, schoolfonds, collectieve ziektekosten en bijzondere bijstand aan chronisch zieken, gehandicapten en ouderen worden gecontinueerd.
 - Het beleid op het gebied van schuldhulpverlening wordt voortgezet. Hierbij dient de nadruk te liggen op preventie door het inzetten van professionele en vrijwillige budgetcoaches. Wachtlijsten dienen te worden voorkomen. Ook voor inwoners waarvoor een schuldhulpverleningstraject wordt voorbereid, worden budgetcoaches ingezet om te voorkomen dat de schulden verder oplopen.
 - Samenwerking met voedselbank wordt geïntensiveerd om cliënten via de gemeente te kunnen helpen.
8. Minimabeleid is onderdeel van een integraal beleid
 - Een goede afstemming tussen sociaal beleid (inkomensondersteuning), Wmo en schuldhulpverlening is van groot belang.